

bij de douane, zou dat niets voor jou zijn?" Dat verklaart dat veel van mijn stukken naar situaties en mensen toe zijn geschreven. Het oordeel van mensen uit conventionele middelen heb ik te lang laten doorwegen."

In 1953 stichtte je het eerste Kamertoneel in Vlaanderen. Was dat een belangrijk moment in je werk?

"Het Kamertoneel was een reactie op mijn achteruitstelling op de Studio. Ik was de enige die geen werk had na de Studio. Toen heb ik het Kamertoneel gesticht. Doorzettingsvermogen en wilskracht heb ik altijd wel gehad. Maar eigenlijk was het Kamertoneel niet zo goed. *De Nevelvlek* van Walter Tillemans had veel avant-gardistisch programma's dan wij."

Verpletterd

In *Dramatisch Akkoord* schreef je dat de echte breuk in je leven en werk kwam met *Terug naar de bron*, een KVS-productie die op toernee ging naar Kongo. Waarom is je toneel meer en meer 'gekleurd' geraakt?

"Het werd me meer en meer onmogelijk toneel te maken met andere mensen. Acteurs van hier werken op een niveau dat te weinig intuïtief is. De benadering van toneel is hier zo prozaïsch, geweldig laag bij de gronds."

Dat intuïtieve, wat behelst dat?

"Het heeft te maken met het bestaan van werelden die we niet

kunnen zien. Onze blik schiet te kort en onze woorden zijn te beperkt om te zeggen wat er is. Ik denk dat mijn intuïtie scherper is dan de normale. Ik wist als kind dat ik schrijver zou worden. Ik had al vroeg verwacht dat ik een troep zou gaan leiden. Dat Engels de voertaal van mijn leven zou worden. Dat ik zou trouwen met een zwarte vrouw. Ik wist het allemaal lang op voorhand."

Had je verwacht de hele wereld rond te zwerven?

"Oh ja. Ik heb op mijn veertiende voor mijn moeder de wereldkaart opengelegd en gezegd "daar ga ik naartoe". Ik wéét dat ik nog naar Parijs zal gaan werken met Tiedrie, hoewel ik daar geen contacten heb. Dat soort intuïtie maakt me heel rustig. Vroeger twijfelde ik er aan maar ik heb geleerd erop te vertrouwen."

Toen je met Tiedrie begon zei je dat je theater uit de derde wereld bekend wou maken, de gevoeligheid voor de derde wereld voeden.

"Ik zei dat wel, maar dat was een drogreden. Een groep kan zulke ambitieuze plannen niet hebben. Met *De Honden* al werd ik me bewust dat de zaak van de neger door de neger zelf moet verdedigd worden. Daar kom ik niets bij doen. Ik ben helemaal geen propagandist. Ik heb me te vaak totaal onmachtig gevoeld om enige pretentie in die richting te hebben. In Zuid-Afrika bijvoorbeeld liep ik eens

in een zwarte wijk. Ik was helemaal in het zwart gekleed en een negerin riep me binnen omdat ze dacht dat ik een dominee was. "Father," zegt ze, "doe iets voor mijn kind want het heeft maar een paar weken meer te leven." Ik zie daar een kind met een van ondervoeding gezwollen buik en het enige wat ik deed was dat kind wat snoepjes geven die ik toevallig in mijn zak had. Zure bolletjes voor een stervend kind! Zo'n dingen verpletteren je voor je hele leven! Onmacht en hulpeloosheid !!!

Ik ben geen propagandist, ik wil als kunstenaar mezelf uitleven via elementen van de derde wereld. Maar een ambassadeursfunctie... het is nooit de bedoeling geweest. Misschien vervul ik die wel maar dat is niet zo geaccentueerd. Maar als je centen wil krijgen moet je een vzw hebben en dus moet je een doelstelling formuleren. Je kunt in je doelstelling toch niet zeggen dat Brulin met poppetjes wil spelen zoals in zijn dromen als kind van vijftien jaar."

Paling

In heel je werk is een sterke politieke inslag te vinden.

"Dat gaat terug tot mijn vijftien jaar. Toen zag ik de agitpropgroepen van de kommunistische partij en zo ontdekte ik de kunst van de Russische revolutie. Ik heb altijd de kant gekozen van mensen aan de zelfkant van de

Koning Gilgamesh
(Tiedrie)
Foto Herman Sorgeloos